

1. בוגרי התיכון הערבי האורתודוקסי בחיפה (ע"ר)
2. רדואן בדארנה
3. איימן מיעארי
4. הזאר חג'אזי
5. רן שפירא
6. אריק קירשנבאום
7. פרופ' אורן יפתחאל
8. עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל (ע"ר)
9. האגודה לזכויות האזרח בישראל (ע"ר)

ע"י ב"כ עוה"ד חסן ג'בארין ואח'
מעדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
מרחוב יפו 94, ת.ד. 8921, חיפה 31090
טל': 04-9501610 (נייד: 052-6399147); פקס: 04-9503140

וכן ע"י עוה"ד דן יקיר ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
רח' נחלת בנימין 75, תל-אביב-יפו 65154
טל': 03-5608185; פקס': 03-5608165

העותרים

נגד

1. שר האוצר

באמצעות פרקליטות המדינה, מחלקת בג"צים
מרח' צאלח-א-דין 29, ירושלים 91010
טל': 02-6466590; פקס': 02-6467011

2. הכנסת

על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת
משכן הכנסת, ירושלים
טל': 02-6408636; פקס': 02-6753495

המשיבים

תגובה מטעם המשיבה 2 לבקשה למתן צו ביניים ולקביעת דיון מוקדם

בהתאם להחלטת כב' השופט דנציגר מיום 4.5.2011, מתכבדת המשיבה 2 (להלן: **הכנסת**) להגיש תגובתה לבקשה למתן צו ביניים ולקביעת דיון מוקדם בעתירה, כדלקמן:

1. עניינה של העתירה בתקיפת חוקתיותם של סעיפים 3ב(ב)(1) ו-4 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 (להלן: **החוק**). הסעיפים הנדונים נוספו לחוק במסגרת חוק יסודות התקציב (תיקון מס' 40) (הפחתת תקציב או תמיכה בשל פעילות נגד עקרונות המדינה), התשע"א-2011 (להלן: **התיקון**), אשר התפרסם ברשומות ביום 30.3.2011.

2. התיקון הנדון, מסמיך את שר האוצר, בכפוף להליך שיפורט להלן, להפחית מתקציבם של גופים מתוקצבים או נתמכים (כהגדרתם בחוק), אם אלה הוציאו הוצאה שהיא במהותה: (1) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית; (2) הסתה לגזענות, לאלימות או לטרור; (3) תמיכה במאבק מזוין או במעשה טרור, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל; (4) ציון יום העצמאות או יום הקמת המדינה כיום אבל; (5) מעשה של השחתה או ביזוי פיזי הפוגע בכבוד דגל המדינה או סמל המדינה. טענות העותרים מופנות כנגד עילות (1) ו-(4) בלבד.

3. מלבד בקשתם לצו על תנאי, שתגובת הכנסת בעניינה תובא בנפרד, כפי שייקבע על-ידי בית המשפט הנכבד, העותרים מבקשים גם כי בית המשפט הנכבד יוציא צו ביניים המורה למשיב 1 (להלן: **שר האוצר**) שלא לפתוח בהליך לפי סעיפים 3(ב)(1) ו-(4) לתיקון עד להכרעה בעתירה; או לחלופין, צו ביניים המורה לשר האוצר להימנע מפתחת הליך כזה בכל הנוגע לפעילותם של העותרים במוסדות אליהם הם קשורים: בית הספר הערבי האורתודוקסי בחיפה, בית הספר הדו-לשוני גליל ואוניברסיטת בן-גוריון.

4. עמדת הכנסת היא כי דין הבקשה לצו-ביניים להידחות.

5. **ראשית**, ככלל, בית המשפט הנכבד אינו נותן צווי-ביניים המונעים כניסתו לתוקף של חוק שחוקקה הכנסת, ואף לא צו-ביניים המונע הפעלתו של חוק.

6. נקודת המוצא היא כי חוק אשר אושר בכנסת נהנה מ"חזקת חוקתיות" (ראו למשל, בג"ץ 6055/95 **צמח נ' שר הביטחון**, פ"ד נג(5) 241, 288 (1999)). חזקת החוקתיות מבטאת את הכבוד שרוחשת הרשות השופטת לרשות המחוקקת וכן את הצורך לכבד את רצון הרוב, שעל יסודו נתקבל החוק. כפי שהסביר כב' השופט זמיר בבג"ץ 7111/95 **מרכז השלטון המקומי נ' הכנסת**, פ"ד נ(3) 485, 496 (1996): "חוק הכנסת כבודו במקומו מונח: עדיין החוק מבטא את רצון הריבון, הוא העם, ולכן החוק הוא ההולך לפני המחנה, ובו גם בית המשפט".

7. נוכח חזקת החוקתיות ממנה נהנים חוקי הכנסת, ברי כי גם אין מקום למתן סעד זמני המעכב את הפעלתו או כניסתו לתוקף של חוק, שכן בעצם העיכוב יש משום סיכול רצונו של הרוב ופגיעה במרקם היחסים העדין שבין הרשויות, וזאת עוד בטרם התבררו טענות הצדדים לגופן. ראו לעניין זה פסק דינם של עשרת שופטי הרוב בבג"ץ 1661/05 **המועצה האזורית חוף עזה נ' ראש הממשלה**, פ"ד נט(2) 481, 749-750 (2005):

"משמעותו של מתן צו ביניים כפי שנתבקש בעתירות שלפנינו היתה התליית תוקפן של הוראות רבות בחקיקה ראשית, וכל זאת במסגרת סעד זמני. כבר צוין, כי 'עד שבית המשפט פוסל חוק הוא חייב לשבת שבעה נקיים' (השופט י' זמיר בפרשת הופנונג, עמ' 67). נכונים הדברים, מקל וחומר, בבוא בית המשפט

למנוע ביצועו של חוק בצו ביניים, בלא שטענות הצדדים נתבררו והוכרעו באופן מלא. הטענות החוקתיות שהוצגו לפנינו היו רבות ומורכבות. אכן, אף הניתוח החוקתי שנדרש להן, במסגרת פסק הדין, אינו פשוט כלל. במצב זה לא ראינו הצדקה להתערב בתוקפה של חקיקת הכנסת, טרם ליבון הסוגיות לגופן."

8. **שנית**, גם מאזן הנוחות בענייננו נוטה לטובת דחיית הבקשה לצו-ביניים. כאמור, התיקון הנדון מאפשר **הפחתת תקציב** מגופים מתוקצבים או נתמכים אם הם מבצעים פעולות מסוימות המפורטות לעיל. לכן, הנזק שיכול להיגרם בעקבות הליך הנקט על-פי החוק הוא נזק כלכלי בלבד. נזק מסוג זה, אם וככל שיגרם למי מן הגופים הללו, ניתן לתיקון מאוחר יותר ולהסדרה, ועל כן אין בו כשלעצמו כדי להצדיק מתן צו ביניים המונע הפעלתו של חוק, צעד שהוא, כאמור, קיצוני וחריג ביותר. ראו לעניין זה, למשל, בג"ץ 8242/99 אורון נ' ועד מחוז תל-אביב-לשכת עורכי הדין, פ"ד נד(5) 602, 603 (1999) ('הנטל המוטל על מי שמבקש צו ביניים הוא כפול. ראשית, עליו להצביע על נזק משמעותי שייגרם לו כתוצאה מאי מתן הצו. שנית, עליו להראות כי הנזק, בהנחה שייגרם, אינו ניתן לתיקון'); וכן, בג"ץ 3172/08 חברת אלאקסא אלמבארק נ' עיריית יהוד, פס' 4 לפסק דינו של כב' השופט מלצר (פורסם בנבו, 23.6.2008).

9. בעתירתם, מצביעים העותרים גם על נזק שלכאורה אינו כספי. לטענתם, **יתוצאתו המיידית של החוק: הטלת אפקט מצנן על ציבור גדול בחברה הישראלית**" (פס' 10 לעתירה). ואולם, אין די בחשש מפני נזק פוטנציאלי ותיאורטי, דוגמת קיומו של "אפקט מצנן", כדי להצדיק צו ביניים המעכב הפעלתה של חקיקה ראשית.

10. **שלישית**, על-פי התיקון, הפחתת תקציב מגוף מתוקצב או נתמך על-ידי שר האוצר, נעשית רק בתום הליך מורכב וממושך, המערב גורמים רבים, כמפורט להלן:

- בשלב הראשון, שר האוצר נדרש לקבל חוות דעת של היועץ המשפטי למשרד האוצר והמלצה של צוות מקצועי לגבי **יחיקף ההוצאה שאינה נתמכת, השלכות ההפחתה על הגוף או על גורמים אחרים הקשורים בו וסכום ההפחתה הראוי בהתחשב בכלל נסיבות העניין**" (סעיף 3ב(ד)(1) לחוק). הצוות המקצועי אמור לכלול עובד משרד המשפטים, עובד משרד האוצר ועובד המשרד שהשר שלו ממונה על סעיף התקציב מכוחו מתוקצב או נתמך הגוף הנדון (סעיף 3ב(ד)(2) לחוק).
- בשלב השני, נדרש שר האוצר לקבל את הסכמת השר הממונה על סעיף התקציב מכוחו מתוקצב או נתמך אותו גוף (סעיף 3ב(ב) לחוק).
- בשלב השלישי, מוענקת לגוף הנדון זכות שימוע בפני שר האוצר (סעיף 3ב(ב) לחוק).

11. נוכח האמור, ברור כי התיקון כשלעצמו אינו פוגע ישירות בגופים מתוקצבים או נתמכים, אלא רק **מסמיך** את שר האוצר לנקוט בהליך מורכב שבסופו, ולאחר מתן זכות שימוע לגוף הנפגע, עלולה להיגרם לגופים אלה פגיעה כספית. גם מטעם זה, אין כל הצדקה לנקוט, כבר בשלב זה, בצעד החריג של הוצאת צו ביניים המעכב הפעלת חקיקה ראשית של הכנסת.

12. זאת ועוד, בכל הנוגע לטענותיהם הספציפיות של העותרים 1-7 באשר לסיכון כי יפחיתו מתקציביהם (או מתקציביהם של גופים שהם קשורים אליהם) בשל פעילותם, הרי שעל-פי סעיף 2 לתיקון, ככל שייפתח הליך הפחתת תקציב כנגד מי מן העותרים, וככל שטענותיהם כנגד ההליך יידחו על-ידי שר האוצר, פתוחה בפניהם הדרך לפנות לבית המשפט לעניינים מינהליים בעתירה כנגד ההחלטה בעניינם. בגדרה של עתירה כזאת יוכלו הם אף לפנות בבקשה לצו ביניים כדי לעכב את הפחתת התקציב הנדונה. ניתן להניח כי במצב כזה, כאשר ניתן יהיה לבחון לגופו של עניין את סכום ההפחתה, ואת השיקולים שהנחו את שר האוצר בהחלטתו, יקל על בית המשפט הרלוונטי להכריע בעניין.

13. לאור כל האמור, יתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את בקשת העותרים לצו ביניים. באשר לבקשת העותרים כי בית המשפט הנכבד יורה על דיון מוקדם בעתירה, הרי שהכנסת מותירה את ההכרעה בעניין לשיקול דעתו של בית המשפט הנכבד.

היום : 24 במאי 2011
כ' באייר התשע"א

ד"ר גור בליי

עוזר ליועץ המשפטי לכנסת